

تقصیر گوتنبرگ است یا چستر کارلسون!

"نگاهی بر حق تألیف یا قانون کپی رایت"

://www.farhangemrooz.com/old/737/smpf.jpg

کپی رایت یک اصل قانونی است که می گوید نویسندگان و هنرمندان و صاحبان اثر حق دارند مالک آثار خود باشند و علاوه بر سهم بودن در منافع ناشی از استفاده عموم از آثار خود، مستحق حمایت در برابر استفاده غیر مجاز دیگران از آثارشان نیز می باشند.

هستی دفتری

اندیشه ای پدید می آید، بر روی کاغذ می رود، کپی می شود و به دست تمام کسانی که تمایلی به دانستن آن اندیشه داشته باشند می رسد. این روزها البته الزاماً از طریق کاغذ منتقل نمی شود، پیشرفت های جدیدی که سرعت ارتباطات را بالا برده اند، امکان انتقال هر اندیشه ای را به راحتی ممکن کرده است، چه ارایه این اندیشه به صورت نوشتاری، چه تصویری و چه صوتی، یا به صورت مولتی مدیا باشد.

اما ناظر بر حق مؤلف کیست؟! و اصولاً حق تألیف یعنی چه و تا چه اندازه و به چه صورت، استفاده ای از تألیف فرد دیگری را شامل می شود؟ بعد از صنعت چاپ که امکان جاودانه کردن نسبی و انتقال نسبی یک اثر مکتوب را به جهانیان داد، دستگاه کپی، توسط چستر کارلسون اختراع و توسط شرکت زیراکس به صورت انبوه تولید شد؛ و به این وسیله تمام آثار مکتوب با سرعتی فراگیر تکثیر شدند.

به مرور زمان و گسترش تکنولوژی کپی برداری نویسندگان و پدیدآورندگان آثار در فکر قانونی کردن حق مالکیت خود نسبت به اثرشان برآمدند. کپی رایت یک اصل قانونی است که می گوید نویسندگان و هنرمندان و صاحبان اثر حق دارند مالک آثار خود باشند و علاوه بر سهم بودن در منافع ناشی از استفاده عموم از آثار خود، مستحق حمایت در برابر استفاده غیر مجاز دیگران از آثارشان نیز هست. اما این حق مؤلف، با حقوق دیگری که بعدها به میدان آمد دچار تناقض و برخورد شد: حق پژوهش و کسب علم و دانش؛ و حق آزادی اطلاعات.

شاید بتوان گفت استفاده از آثار فکری و اندیشه اندیشمندان است که در حوزه های مختلف آموزشی، پیشرفت های علمی را ممکن ساخته اند. همچنین آثار ادبی که اصولاً فلسفه چاپ آنها، انتشار گسترده شان در سراسر جهان است. بنابراین ایجاد فضایی مناسب برای جهت تولید و انتشار آثار فکری در میان نویسندگان و صاحبان اندیشه برای دولت ها بسیار حائز اهمیت است. علاوه بر اینکه تنها قوانین ملی تضمین کننده رعایت حقوق مؤلف نیستند، بلکه قوانین جامع جهانی و پیگیری نهادهای مردمی و بین المللی می تواند به این امر کمک کند.

اولین قانون حق کپی رایت، در انگلستان تصویب شد. این قانون با درخواست کمپانی استیشنرز مبنی بر ایجاد نوعی سیستم حمایتی برای حق کپی رایت عنوان گردید و پیش نویس آن در ژانویه سال 1709 در مجلس عوام مطرح شد. این پیش نویس به قانون دهم آوریل 1710 موسوم به قانون کوبین آن تبدیل شد که نخستین قانون کپی رایت در مفهوم نوین این واژه بود.

بدین ترتیب قانون کپی رایت از خلاقیت، مهارت، تلاش و دانش آفرینندگان آثار حمایت می کند، البته آثاری که الزاماً به مرحله ظهور رسیده باشد و تنها در سطح اندیشه باقی نمانده باشد، چرا که اثبات اینکه یک اندیشه قبل از ظهور متعلق به چه کسی بوده کار غیر ممکن و یا مشکلی است. حق کپی رایت در سطح ملی از آفریده های اتباع یک کشور در محدوده مرزها و یا آثاری که انتشار آنها برای نخستین بار در داخل آن کشور صورت گرفته است حمایت می کند.

حق مؤلف تقسیم می شود به حقوق معنوی و حقوق مادی مؤلفان. همانطور که مؤلف باید از منافع اقتصادی انتشار و فروش اثر خود سود ببرد، باید حق معنوی مالکیت آن را نیز داشته باشد، به این معنی که، اثر نویسنده یا هنرمند، زاپیده ذهن او و نشان دهنده شخصیت و تفکر و زیستن اوست. بنابراین هرگونه دخل و تصرف و تعرض در ماهیت اثر ممنوع بوده و فقط حق مؤلف می باشد. هیچکس حتی ناشر حق ندارد بدون رضایت مؤلف شکل یا محتوای اثری را تغییر دهد.

اما امروزه به رغم تمام تلاشها، شاهد زیر پا گذاشته شدن قانون کپی رایت به ویژه در عرصه های مجازی هستیم. متأسفانه در بسیاری موارد ما از تکنولوژی ها بدون رعایت قوانین آن و فرهنگ درست استفاده از آنها بهره مند می شویم.

نشر و تکثیر فیلم ها، کتابها، انواع موسیقی و تصویرها و آثار دیگر در اینترنت و بعضاً شبکه های ماهواره ای از این دست قانون شکنی ها هستند که متأسفانه امکانات زیادی برای مقابله با آنها و احیای حق مؤلف تعبیه نشده است.

قانون و در نظر گرفتن مجازات برای متخلفین به منظور ضمانت اجرای آن، می تواند یکی از راههای حفظ حق تألیف برای مؤلفان باشد. اما در کنارش فرهنگ و آموزش نقشی بی نظیر ایفا می کنند. شاید یاد دادن قانون، و یاد دادن احترام گذاشتن به آن در دوران کودکی و نوجوانی به فرزندانمان، بهترین گزینه برای حفظ حقوق خود و دیگران، و داشتن جامعه ای سالم و زندگی مسالمت آمیز باشد.

(facebook#/) (twitter#/) (google_plus#/)

http://www.afsaran.ir/link/share?from=out&id=0&title="نگاهی بر حق تألیف یا قانون کپی رایت"&url=http://farhangemrooz.com/news/737&title="نگاهی-بر-حق-تأليف-يا-قانون-کپی-رایت)

http://www.cloob.com/share/link/add?url=http://farhangemrooz.com/news/737 | "نگاهی بر حق تألیف یا قانون کپی رایت"

https://www.addtoany.com/share#url=http%3A%2Ffarhangemrooz.com%2Fnews%2F737%2F%25D9%2586%25DA%25AF%25D8%25A7%25D9%2587%25DB%258C-%25D8%25B1%25D8%25A7%25DB%258C%25D8%25AA&title=%22D9%86%DA%AF%D8%A7%D9%87%DB%8C%20%D8%A8%D8%B1%20%D8%AD%D9%82%20%D8%AA%D8%A3%

%25D8%25B1%25D8%25A7%25DB%258C%25D8%25AA&title=%22D9%86%DA%AF%D8%A7%D9%87%DB%8C%20%D8%A8%D8%B1%20%D8%AD%D9%82%20%D8%AA%D8%A3%

